

В.С. ДМИТРИШИН, канд. юрид. наук, доцент

ПОБУДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ В НАУКОВІЙ УСТАНОВІ. ДОСВІД ДНУ “НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ” ДУС

Резюме. У статті досліджено роль і місце побудови ефективної системи управління інтелектуальною власністю в наукових установах для отримання та впровадження результатів наукової діяльності шляхом створення об'єктів інтелектуальної власності. Метою статті є методична допомога авторам і науковцям, які працюють у державних наукових установах, а також менеджменту цих установ у побудові системи управління інтелектуальною власністю в таких установах. Здійснивши аналіз нормативно-правової бази, автор дійшов висновку, що законодавство передбачає (тобто дозволяє) та стимулює (тобто створює умови) для державних наукових установ надавати послуги та комерціалізувати результати наукової діяльності таких установ. З огляду на це, автор вважає, що завдання комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності має вирішуватись у двох взаємопов'язаних напрямках — створення в науковій установі сучасних засобів і процедур управління об'єктами та процесами ІВ (внутрішня політика у сфері ІВ) та активна зовнішня діяльність, що спрямована на задоволення потреб суб'єктів ринку наукових послуг (зовнішня політика у сфері ІВ). Реалізація завдань внутрішньої політики передбачає створення максимально сприятливих умов для стимулювання та заохочення наукових і практичних співробітників до створення нових технологій, нормативне забезпечення процесів управління ОІВ шляхом розроблення, прийняття та впровадження відповідних регламентів, наказів, керівних документів; налагодження механізму постійної співпраці наукових і технічних підрозділів; надання ОІВ передбаченої законодавством правової форми; розроблення та впровадження ефективної облікової політики щодо ОІВ. Реалізація напрямів зовнішньої політики у сфері ІВ передбачає провадження активної, наступальної, креативної маркетингової політики, спрямованої на пошук потенційних споживачів створених установою ОІВ, пошук потенційних замовників, під потреби яких може бути створено ОІВ; правове забезпечення процесів набуття, розпорядження, ліцензування, захисту, охорони ІВ; проведення маркетингових досліджень, щодо потреб у рішеннях і можливості реалізації готових рішень, втілених в ОІВ; постійний моніторинг ринку з метою встановлення фактів порушення прав на ОІВ, що належать установі та своєчасне правове реагування на такі факти. Наприкінці статті автор надає практичні рекомендації щодо побудови системи управління ІВ в наукових установах.

Ключові слова: управління інтелектуальною власністю, політика установи (підприємства, організації) у сфері інтелектуальної власності, трансфер технологій, розпорядження правами інтелектуальної власності.

ВСТУП

Згідно з чинним законодавством, рівень розвитку науки та техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного та інтелектуального зростання [1]. Причому одним із головних результатів наукової діяльності постає створення об'єктів інтелектуальної власності, які можуть бути суттєвим (якщо не вирішальним) фактором економічної спроможності їх творців. Проте від ідеї до її втілення в об'єкт інтелектуальної власності, а тим більше — до її комерційної реалізації — досить довгий і непростий шлях. Лише правильно й ефективно організований процес управління об'єктами інтелектуальної власності в науковій установі допоможе не лише виявляти такі об'єкти, а й правильно розпорядитися

ними, отримати відповідний зиск від творчої діяльності науковців.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасна наукова установа найчастіше є складним і досить заорганізованим організмом. Попри те, що науковий пошук, натхнення та інтелектуальна творчість підкоряються певним законам, які не завжди можуть бути вміщені в прокрустове ложе формальних процедур, лише наявність та ефективність таких процедур, які будуть відомі всім науковцям та будуть виконуватися в установі, здатна забезпечити не лише створення наукового продукту, а і його комерціалізацію. Допомогти авторам і науковцям, які працюють в державних наукових установах, а також менеджменту цих установ побудувати

систему управління інтелектуальною власністю на підприємстві — **мета** цієї статті.

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАНИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Тематиці управління інтелектуальною власністю були присвячені роботи таких науковців, як М. Афанасьєв, О.Б. Бутнік-Сіверський, Л. Едвіссон, В.В. Дергачова, В.Г. Зінов, В.М. Коен, Дж. Лоуг, В.П. Чеботарьов, М. Свонтнер, П.М. Цибульов, Л.В. Шикова та ін. Зазначене питання розглядалося на численних конференціях, зокрема організованих Всесвітньою організацією інтелектуальної власності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Чинне законодавство України встановлює, що розвиток науки є не лише джерелом економічного зростання, а й невіддільною складовою національної культури й освіти. Завдяки створенню умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової та науково-технічної діяльності стає можливим більш повне та своєчасне задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб людини [1].

Одним із визначальних елементів наукової інфраструктури, головна діяльність якого спрямована на досягнення наукового результату, проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок, надання науково-технічних послуг, проведення наукової та науково-технічної експертизи, підготовку наукових кадрів, розвиток і збереження наукової інфраструктури, є наукові установи. Результатом (продуктом) діяльності цих установ є науковий результат як нове наукове знання, отримане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень і зафіксоване на носіях інформації. Однією з форм наукового результату є об'єкти інтелектуальної власності, втілені в об'єкти авторського права (звіти, опубліковані наукові статті, монографії), наукові відкриття та об'єкти промислової власності (винаходи, корисні моделі, комерційні таємниці, ноу-хау, сорти рослин, породи тварин тощо).

Проте інтелектуальний потенціал об'єктів інтелектуальної власності досить часто не знаходить застосування, насамперед через те, що самі творці не вміють правильно визначити форму використання створеного нововведення, обрати сферу його застосування та визначити коло потенційних споживачів. Успішна реалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності є можливою лише за професійного управління інтелектуальною власністю підприємств (організацій, установ) [2].

Державна наукова установа “Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини” ДУС (далі — Центр) є одним із провідних наукових закладів медичної галузі України, що на високому рівні здійснює теоретичну наукову та практичну клінічну діяльність, у процесі якої генерується значна кількість нової інформації, знань, рішень, які можуть бути об'єктами інтелектуальної власності (ОІВ). Наразі наукові напрацювання Центру втілені в 134 чинних патентах на винаходи та корисні моделі та значній кількості інших інформаційних об'єктів, які не формалізовані в ОІВ, але можуть бути такими. Це стосується об'єктів авторського права (настанови, інформаційні листи, методичні рекомендації, підручники, посібники), комп'ютерних програм, комерційних таємниць (ноу-хау) тощо.

Наявність значного масиву ОІВ є беззаперечною перевагою Центру, яка може виражатися в можливості отримання додаткових фінансових ресурсів, за рахунок комерціалізації цих розробок, що вимагає розв'язання таких нагальних проблем: необхідність запровадження, забезпечення, підтримання сучасних, відповідних світовим стандартам механізмів управління ОІВ в діяльності Центру; необхідність активної, наступальної маркетингової політики для: 1) відшукання ринкових потреб у розробці ОІВ, яку може забезпечити Центр, 2) ініціативних розробок ОІВ і технологій, які можуть мати попит на медичному ринку, 3) пропонування для потреб медичних закладів вже розроблених Центром ОІВ, просування їх на ринок; необхідність забезпечення сучасного, ефективного процесу захисту прав на ОІВ; потреба у висококваліфікованому супроводі процесів трансферу (ліцензування) ОІВ та технологій.

Чинне законодавство України про наукову та науково-технічну діяльність, виокремлює наукові установи медичної сфери, зазначаючи, що до наукових установ медичного спрямування можуть належати клініки, лікувально-діагностичні підрозділи [1]. Окрім того, за загальним правилом, державні наукові установи, які повністю або частково фінансуються за рахунок державного бюджету, можуть зараховувати власні надходження, отримані від плати за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійну допомогу, гранти, на спеціальні реєстраційні рахунки або на поточні та/або вкладні (депозитні) рахунки, відкриті в установах банків державного сектору. [1]. Зазначені доходи можуть використовуватися на оплату витрат, пов'язаних зі здійсненням і популяризацією наукової діяльності, оплату праці, придбання майна та його обслуговування, капітальне будівництво та ремонт приміщень тощо

в межах статутної діяльності наукової установи. Тобто законодавство передбачає (тобто дозволяє) та стимулює, створює умови для того, щоб державні наукові установи надавали послуги, а також для того, щоб комерціалізувати результати наукової діяльності таких установ.

Формування ефективної системи управління інтелектуальною власністю залежить від значної кількості чинників, які можна розділити на зовнішні та внутрішні. З врахуванням важливості того чи іншого чинника для підприємства, керівництво розробляє стратегію управління інтелектуальною власністю на підприємстві [3].

З огляду на це, завдання щодо комерціалізації ОІВ вирішується у двох взаємопов'язаних напрямках: створення всередині Центру сучасних засобів і процедур управління об'єктами та процесами ІВ (внутрішня політика Центру у сфері ІВ); активна зовнішня діяльність, що спрямована на задоволення потреб суб'єктів ринку медичних послуг (зовнішня політика Центру у сфері ІВ).

Реалізація завдань внутрішньої політики Центру у сфері ІВ передбачає вирішення таких завдань:

- створення максимально сприятливих умов для стимулювання та заохочення наукових і практичних співробітників Центру на створення ОІВ і нових технологій. Зазначені стимули передбачають участь авторів у доходах від реалізації (ліцензування) прав на ОІВ, матеріальне заохочення за створення об'єктів авторського права, заходи морального заохочення тощо;
- превентивне нормативне забезпечення належності прав на створенні службові ОІВ, захист інтересів Центру у відносинах з авторами, що передбачає укладення авторських договорів про розподіл прав на ОІВ, ще до початку роботи над створенням таких об'єктів;
- нормативне забезпечення процесів управління ОІВ шляхом розробки, прийняття та впровадження відповідних регламентів, наказів, керівних документів;
- своєчасне виявлення ОІВ, створених у процесі виконання наукових досліджень та клінічної практики;
- налагодження механізму постійної співпраці підрозділів, де виникають ОІВ з підрозділом, який забезпечує аналіз отриманої інформації, її класифікацію, оцінку можливості та доцільності надання їй форми ОІВ, і, за доцільності, прийняття рішення про способи її захисту як об'єкта ОІВ;
- надання ОІВ передбаченої законодавством правової форми (реєстрація винаходів, ко-

рисних моделей, об'єктів авторського права, засекречування комерційних таємниць тощо);

- розробка та впровадження ефективної облікової політики Центру щодо ОІВ, яка передбачає адаптовані до потреб Центру та гнучкі процеси оцінки (з урахуванням витратного способу), постановки на облік, амортизації, списання ОІВ;
- здійснення аналізу зареєстрованих винаходів і корисних моделей щодо перспективності їх комерціалізації; прийняття рішення стосовно відмови від підтримання чинності патентів, які не мають перспектив їх впровадження чи ліцензування.

Реалізація напрямів зовнішньої політики Центру у сфері ІВ передбачає вирішення таких завдань:

- здійснення активної, наступальної, креативної маркетингової політики, що спрямована на пошук потенційних споживачів створених Центром ОІВ, а також потенційних замовників, відповідно до потреб яких може бути створено ОІВ;
- комплексне та надійне правове забезпечення процесів набуття, розпоряджання, ліцензування, захисту, охорони ІВ;
- проведення маркетингових досліджень щодо потреб у рішеннях і можливості реалізації готових рішень, що втілені в ОІВ;
- постійний моніторинг ринку з метою встановлення фактів порушення прав на ОІВ, що належать Центру та своєчасне правове реагування на такі факти.

Деякі науковці зазначають, що управління інтелектуальною власністю є важливою складовою загальної системи управління підприємством. Його результативність залежить від багатьох факторів, зокрема від ефективної взаємодії окремих складових системи управління [4]. Тому з метою реалізації зазначених завдань в Центрі започатковано здійснення певного комплексу структурних та організаційних заходів. Необхідно зазначити, що певні функції, які передбачають роботу з ОІВ в Центрі було покладено на наукові підрозділи. Проте, з огляду на різнопланову, міжінституціональну спрямованість діяльності з управління ОІВ та їх комерціалізації, специфічність функцій і завдань, що випливають з мети, яку має досягати ця діяльність, зазначені функції не можуть бути покладені та сконцентровані в рамках лише одного наукового (чи іншого функціонального) відділу, окрім того, вони не могли бути реалізовані в рамках діяльності будь-якого чинного підрозділу Центру.

Специфіка діяльності з комерціалізації наукових досліджень вимагає інтеграції в одному

підрозділі наукових і комерційних функцій, що можливо лише шляхом створення окремого підрозділу з питань інноваційної діяльності, трансферу технологій та інтелектуальної власності.

Таким чином, структурні заходи здійснюються з урахуванням норми ст. 8 Закону України “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”, де зазначено, що для забезпечення виконання функцій, пов’язаних зі створенням, використанням, патентуванням та ліцензуванням прав на ОІВ, технології та їх складові, центральні органи виконавчої влади, Національна академія наук України та галузеві академії наук створюють структурні підрозділи з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності, а також аналогічні підрозділи в наукових установах, організаціях та закладах вищої освіти, що належать до їх сфери управління [5].

З огляду на це, доцільно організаційно виокремити сферу управління інтелектуальною власністю та її комерціалізації в окремий напрям діяльності, що має охоплювати весь життєвий цикл і напрями роботи у сфері інтелектуальної власності, а також забезпечити реалізацію процесів за поданими нижче напрямками.

1. Напрямок правового забезпечення діяльності у сфері інтелектуальної власності, що передбачає здійснення таких функцій:

- написання внутрішніх регламентів управління об’єктами та процесами у сфері інтелектуальної власності (ІВ);
- розробка, аналіз та постійне удосконалення з урахуванням змін, що відбуваються в Центрі та в законодавстві, методології роботи з об’єктами ІВ;
- аналіз перспективного законодавства у сфері ІВ і внесення пропозицій та зауважень до цих актів;
- правова робота з авторами об’єктів ІВ, які є працівниками Центру, з метою взаємного захисту прав та інтересів сторін процесу створення ІВ;
- моніторинг інформації на предмет виявлення можливих порушень прав ІВ, оперативне реагування на них;
- здійснення заходів щодо захисту прав Центру на об’єкти ІВ в адміністративному порядку;
- забезпечення захисту прав на ІВ у судовому порядку;
- забезпечення процесів договірної набуття та передання прав на об’єкти ІВ, зокрема за ліцензійними, франчайзинговими та корпоративними угодами;
- забезпечення державної реєстрації договорів щодо розпоряджання правами ІВ;

2. Напрямок економіки та маркетингу інтелектуальної власності, який передбачає забезпечення реалізації таких функцій:

- організація та проведення оцінки прав на об’єкти ІВ, що належать Центру;
- моніторинг ринків з метою відшукання потреб сторонніх суб’єктів в об’єктах прав ІВ, які може запропонувати Центр;
- маркетинг прав ІВ, пропонування для продажу, проведення попередніх переговорів;
- удосконалення методології облікової політики Центру в галузі ІВ, взаємодія з бухгалтерськими підрозділами з питань щодо вдосконалення обліку таких об’єктів;
- проведення семінарів, навчання, PR-компаній та інших заходів щодо популяризації знань у сфері ІВ та просування позитивного іміджу Центру з цих питань;
- участь в обстеженнях та інвентаризаціях об’єктів ІВ;
- внесення пропозицій щодо створення механізмів заохочення авторів до винахідницької діяльності;

3. Напрямок набуття та правової охорони прав інтелектуальної власності, реалізація якого передбачає:

- виявлення об’єктів ІВ, які виникають в діяльності Центру;
- роботу з авторами об’єктів ІВ з метою прийняття найбільш раціональних рішень щодо доцільності правової охорони об’єктів та форми їх захисту;
- забезпечення державної реєстрації патентоспроможних об’єктів промислової власності та об’єктів авторського права;
- забезпечення охорони не патентоспроможних об’єктів ІВ засобами комерційної таємниці в Центрі;
- створення та ведення в установі реєстрів прав ІВ, які належать Центру;
- здійснення своєчасних заходів щодо продовження (або відмови від продовження) дії охоронних документів;

Відомо, що патентно-ліцензійна структура організації має компетентно володіти питаннями правової охорони, маркетингових досліджень і ціноутворення на науково-технічні результати, орієнтуватися в методах оцінки об’єктів інтелектуальної власності, уміти розраховувати витрати й ефективність робіт на різних стадіях інноваційного циклу. Остання обставина є важливою, оскільки часто в процесі оцінки конкурентоспроможності науково-технічних розробок виникає необхідність доведення її до більш високого рівня споживчих властивостей, практичної застосовності або стандартів потенційного покупця. Окрім того, в процесі укладання договору

з покупцем науково-технічної розробки може постати потреба в економічному обґрунтуванні різних аспектів готується договору (наприклад, оцінка витрат організації в разі виникнення додаткових вимог ліцензіата з технічного супроводу розробки, підготовки більш докладної технічної документації тощо) [6].

Що стосується організаційних заходів, то необхідно зазначити, що одним з керівних документів, який забезпечує організацію діяльності Центру є “Настанова з якості”, де описано нюанси всіх управлінських процесів в установі. Відповідно, з точки зору ефективної організації управління інтелектуальною власністю, цей процес має бути органічно імплементований саме в систему управління якістю. З огляду на це, до “Системи управління якістю. Настава з якості” було внесено процедуру “Управління інтелектуальною власністю”, якою зокрема передбачається визначення підрозділів, у діяльності яких можуть виникати об’єкти інтелектуальної власності; відповідальні особи в підрозділах, які здійснюють контроль за процесами управління ОІВ; процес планування створення ОІВ в підрозділах; поточний і періодичний аналіз виконання зазначених планів; напрями та схеми руху документації; критерії та показники ефективності діяльності підрозділу.

Наступним організаційним заходом стало проведення інвентаризації ОІВ, права на які належать Центрові. На підставі даних інвентаризації було визначено доцільність постановки на бухгалтерський облік, необхідність і доцільність державної реєстрації (щодо незареєстрованих об’єктів) або надання правового захисту іншими способами, доцільність підтримання чинності зареєстрованих ОІВ.

Що стосується внутрішніх нормативних документів, які мають формалізувати й упорядкувати процеси управління ОІВ в установі, то доцільним постає розроблення, затвердження в установленому порядку, введення в дію та забезпечення вивчення в підрозділах Установи, у яких можуть виникати ОІВ такого документа, як “Настава з інтелектуальної власності”, де зокрема визначено:

- види об’єктів ІВ, їх особливості, форми, значення для діяльності Центру;
- порядок виникнення та набуття прав на об’єкти ІВ;
- можливості отримання економічного, соціального, іміджевого ефекту від впровадження об’єктів ІВ;
- зв’язок ІВ з можливостями інноваційного розвитку Центру;
- інструктаж співробітників Центру щодо роботи з ОІВ.

Окрім того, важливим керівним документом є “Положення про інтелектуальну власність ДНУ “Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини” ДУС”, яке ухвалюється вченою радою установи, затверджується внутрішнім наказом установи, і де зокрема чітко передбачено:

- основні положення політики Установи у сфері ІВ;
- порядок дій співробітників, керівництва підрозділів та адміністрації Установи у випадку створення ОІВ, рух документів, управлінських рішень і прав на об’єкти;
- порядок формалізації ОІВ, надання їм захисту, зберігання, використання, комерціалізації тощо;
- систему стимулювання працівників (не лише наукових підрозділів, а й практичних) до створення об’єктів ІВ;
- стимулювання працівників до навчання та отримання нових знань у сфері ІВ;
- осіб, відповідальних за реалізацію політики у сфері ІВ, їх функціональні завдання, права та обов’язки.

З метою запровадження зазначених заходів та уніфікації процедур було розроблено зразки певної типової документації, що необхідна для запровадження в повсякденну діяльність Центру, зокрема: форму договору між автором ОІВ та установою про належність прав ІВ; форму договору про конфіденційність; типові договори про передання прав на ОІВ та надання ліцензій на їх використання залежно від виду об’єктів та форми розпоряджання правами; пам’ятку про порядок дій під час створення ОІВ; документи, які дають змогу ефективно формалізувати процеси та дії. Окрім того, нагальним питанням є внесення змін до посадових інструкцій працівників щодо: діяльності з ОІВ та керівників підрозділів, забезпечення процедур з ОІВ, яким такі дії віднесені до їх прямих функціональних обов’язків.

Важливим аспектом є також навчання, підготовка кадрів і осягнення важливості використання прав інтелектуальної власності, виховання співробітників у дусі поваги до таких прав і неприпустимості їх порушення. З метою здійснення таких заходів зокрема започатковується програма внутрішніх семінарів для співробітників Центру, під час яких наочно висвітлюється роль і місце ІВ в діяльності установи, можливості, які надає використання ІВ, відповідальність за порушення таких прав.

Окремим блоком виступають заходи, які спрямовані на просування зовнішнього трансферу технологій і прав інтелектуальної власності. З цією метою, на підставі аналізу даних інвентаризації ОІВ, у Центрі створюються тех-

нологічні профілі найбільш привабливих для комерціалізації розробок і розробляються формалізовані технологічні пропозиції, для їх подальшого розміщення в мережах трансферу технологій. Це тягне за собою обов'язкове приєднання та участь у відкритих системах і мережах трансферу технологій (АСФІМІР, ІРС, SPI, ENN, RCTT, RCSTP, NTTN, "Біржа інтелектуальної власності" ДП "Український інститут інтелектуальної власності", ресурси трансферу технологій УкрІНТЕІ тощо) з метою пропонування розробок Центру для комерціалізації.

Для пропонування технологій також доцільно створювати власний електронний ресурс, з допомогою якого можна буде пропонувати зацікавленим особам об'єкти інтелектуальної власності, власником яких є Центр, а також участь у загальних і спеціалізованих виставках, ярмарках та інших комерційно-рекламних заходах де зацікавленим особам презентуються розробки Центру.

Звісно, кінцевою метою такої діяльності може бути передбачена законодавством про науку можливість створення спільних підприємств із потенційними інвесторами, де внеском Центру до статутного капіталу будуть права на об'єкти інтелектуальної власності чи підтримка діяльності зі створення власних стартап-проектів силами співробітників Центру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII // Відомості Верховної Ради України. — 2016. — № 3. — Ст. 25.
2. Дєргачова В.В. Інтелектуальна власність / В.В. Дєргачова, С.О. Пермінова. — Київ : КПІ, 2015. — 416 с.
3. Шикова Л.В. Теоретичні аспекти управління інтелектуальною власністю на підприємстві / Л.В. Шикова // Теоретичні і практичні проблеми управління інтелектуальною власністю. — 2014. — Вип. 1(10). — Т. 2.

4. Семенова В. Складові системи управління інтелектуальною власністю підприємств [Електронний ресурс] / В. Семенова // Економіка: реалії часу. — 2015. — № 3 (19). — Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No3/159-165.pdf>.
5. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 02 жовт. 2012 р. № 5407-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 45. — Ст. 434.
6. Клочкова Е.Н. Экономика организации : учеб. для среднего профессионального образования / Е.Н. Клочкова, В.И. Кузнецов, Т.Е. Платонова ; под ред. Е.Н. Клочковой. — М. : Юрайт, 2018. — 447 с.

REFERENCES

1. Pro naukovu i naukovo-tekhnichnu dialnist : Zakon Ukrainy vid 26.11.2015 r. № 848-VIII [About Scientific and Technical Activities. Information : Law of Ukraine of November 26, 2015 No. 848-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Verkhovna Rada of Ukraine Information]. 3. Art. 25.
2. Dergachova, V.V., & Perminova, S.O. (2015). *Intelektualna vlasnist* [Intellectual Property]. Kyiv.
3. Shikova, L.V. (2014). *Teoretychni aspekty upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu na pidpriemstvi* [Theoretical Aspects of Enterprise Intellectual Property Management]. *Teoretychni i praktychni problemy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu* [Theoretical and practical problems of intellectual property management]. Vol. 1 (10). 2.
4. Semenova, V. (2015). *Skladovi systemy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv* [Components of Enterprise Intellectual Property Management Systems]. *Ekonomika: realii chasu* [Economics: The Realities of Time]. 3 (19). Retrieved from: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No3/159-165.pdf>.
5. Pro derzhavne rehulivannia diialnosti u sferi transferu tekhnolohii : Zakon Ukrainy vid 2 zhovt. 2012 r. № 5407-VI [On State Regulation of Activities in the Field of Technology Transfer : Law of Ukraine of October 2, 2012 No. 5407-VI]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Verkhovna Rada of Ukraine Information]. 45. Art. 434.
6. Klochkova, E.N., Kuznetsov, V.I., & Platonova, T.T., (2018). *Ekonomika organizacii* [Economy of organization]. Moscow.

V.S. DMYTRYSHYN, PhD. in Legal Sciences, Associate Professor

BUILDING AN INTELLECTUAL PROPERTY MANAGEMENT SYSTEM IN A SCIENTIFIC INSTITUTION. EXPERIENCE OF SSI "SCIENTIFIC AND PRACTICAL CENTER FOR PREVENTIVE AND CLINICAL MEDICINE" SAD

Abstract. *The article examines the role and place of building an effective intellectual property management system in scientific institutions for obtaining and implementing the results of scientific activity through the creation of intellectual property objects (IPO). The purpose of the article is to provide methodological assistance to authors and scholars working in governmental scientific institutions, as well as to the management of these institutions in the construction of intellectual property management systems in such institutions. Analyzing the legal framework, the author concludes that the legislation directly provides (ie permits) and stimulates (ie creates conditions) for public scientific institutions to provide services and commercialize the results of scientific activities of such institutions. Given this, the author believes that the task of commercialization of intellectual property objects should be solved in two inter-related directions — the creation in the scientific institution of modern facilities and procedures for managing objects and processes of IP (internal policy in the field of IP), and active external activities aimed at meeting the needs of the subjects of the scientific services market (foreign policy in the field of IP). The implementation of domestic policy objectives implies the creation of the most favorable conditions for stimulating and encouraging scientific and practical staff to create new technologies, regulatory support for the processes of managing the IPO through the development, adoption and implementation of relevant regulations, orders, governing documents; establishing a*

mechanism for constant cooperation between scientific and technical units; provision of the legal form to the IPO; development and implementation of effective accounting policies for IPO. Implementation of foreign policy directions in the field of IP involves the implementation of an active, offensive, creative marketing policy aimed at finding potential consumers IPO, created by the institution, the search for potential customers, under the needs of which can be created IPO; legal support for the processes of acquisition, disposal, licensing, protection, protection of IP; conducting marketing research on the needs for solutions and the feasibility of implementing ready-made solutions embodied in the IPO; continuous monitoring of the market in order to establish the facts of violations of the rights of IPO owned by the institutions and timely legal response to such facts. In the end, the author presents practical recommendations for building an intellectual property management system in scientific institutions.

Keywords: *intellectual property management, policy of institution (enterprise, organization) in the field of intellectual property, technology transfer, management of intellectual property rights.*

В.С. ДМИТРИШИН, канд. юрид. наук, доцент

ПОСТРОЕНИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТЬЮ В НАУЧНОМ УЧРЕЖДЕНИИ. ОПЫТ ГНУ «НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР ПРОФИЛАКТИЧЕСКОЙ И КЛИНИЧЕСКОЙ МЕДИЦИНЫ» ГУД

Резюме. В статье исследуется роль и место построения эффективной системы управления интеллектуальной собственностью в научных учреждениях для получения и внедрения результатов научной деятельности путем создания объектов интеллектуальной собственности. Целью статьи является методическая помощь авторам и ученым, которые работают в государственных научных учреждениях, а также менеджмента этих учреждений в построении системы управления интеллектуальной собственностью в таких учреждениях. Проанализировав нормативно-правовую базу, автор приходит к выводу, что законодательство прямо предусматривает (то есть позволяет) и стимулирует (то есть создает условия) для государственных научных учреждений предоставлять услуги и коммерциализировать результаты научной деятельности таких учреждений. Учитывая это, автор считает, что задача коммерциализации объектов интеллектуальной собственности должна решаться в двух взаимосвязанных направлениях — создание внутри научного учреждения современных средств и процедур управления объектами и процессами ИС (внутренняя политика в сфере ИС), и активная внешняя деятельность, направленная на удовлетворение потребностей субъектов рынка научных услуг (внешняя политика в сфере ИС). Реализация задач внутренней политики предусматривает создание максимально благоприятных условий для стимулирования и поощрения научных и практических сотрудников к созданию новых технологий, нормативное обеспечение процессов управления ОИС путем разработки, принятия и внедрения соответствующих регламентов, приказов, руководящих документов; налаживание механизма постоянного сотрудничества научных и технических подразделений; предоставление ОИС предусмотренной законодательством правовой формы разработка и внедрение эффективной учетной политики по ОИС. Реализация направлений внешней политики в сфере ИС предусматривает осуществление активной, наступательной, креативной маркетинговой политики, направленной на поиск потенциальных потребителей созданных учреждением ОИС, поиск потенциальных заказчиков, под нужды которых может быть создано ОИС, правовое обеспечение процессов приобретения, распоряжения, лицензирования, защиты, охраны ИС; проведение маркетинговых исследований относительно потребностей в решениях и возможности реализации готовых решений, воплощенных в ОИС; постоянный мониторинг рынка с целью установления фактов нарушения прав на ОИС, принадлежащих учреждению и своевременное правовое реагирование на такие факты. В конце автор излагает практические рекомендации по построению системы управления интеллектуальной собственностью в научных учреждениях.

Ключевые слова: управление интеллектуальной собственностью, политика учреждения (предприятия, организации) в сфере интеллектуальной собственности, трансфер технологий, распоряжения правами интеллектуальной собственности.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Дмитришин Володимир Степанович — канд. юрид. наук, доцент, с.н.с. наукового відділу організації медичної допомоги Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами, вул. Верхня, 5, м. Київ, Україна, 01014; +38 (050) 359-70-33; v.dmitrishin@i.ua; ORCID 0000-002-6913-0538

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Dmytryshyn V.S. — PhD in Legal Sciences, Associate Professor, Senior Researcher, Scientific department of the organization of medical aid of the State Scientific Institution "Scientific and Practical Center for Preventive and Clinical Medicine" of the State Administration of Affairs, Verhniya str., 5, Kyiv, Ukraine, 01014; +38 (050) 359-70-33; v.dmitrishin@i.ua; ORCID 0000-002-6913-0538

ІНФОРМАЦІЯ ОБ АВТОРЕ

Дмитришин В.С. — канд. юрид. наук, доцент, с.н.с. научного отдела организации медицинской помощи Государственного научного учреждения «Научно-практический центр профилактической и клинической медицины» Государственного управления делами, ул. Верхняя, 5, г. Киев, Украина, 01014; +38 (050) 359-70-33; v.dmitrishin@i.ua; ORCID 0000-002-6913-0538